

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref LF CS 0726 15

Alun Ffred Jones AC
Cadeirydd y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

3 Medi 2015

Annwyl Alun Ffred

BIL YR AMGYLCHEDD (CYMRU)

Rwyf yn ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr dyddiedig 16 Gorffennaf, a anfonwyd ar ôl y sesiwn a gynhaliwyd gan eich Pwyllgor ar 24 Mehefin er mwyn craffu ar Fil yr Amgylchedd (Cymru). Bûm i'n rhoi tystiolaeth yn y cyfarfod hwnnw. Rwyf yn ddiolchgar am y cyfle hwn i ddarparu gwybodaeth ychwanegol ac i roi eglurhad pellach er mwyn llywio gwaith y Cynulliad wrth iddo graffu ar y Bil.

Mae'r darpariaethau yn Rhan 1 o'r Bil yn ymdrin â'r fframwaith statudol ar gyfer sicrhau bod adnoddau naturiol Cymru yn cael eu rheoli mewn modd sy'n helpu i ddiwallu ein hanghenion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau. Mae'r Bil yn cyflwyno sawl ffordd o wneud hynny: yr Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol, i'w baratoi gan CNC, a fydd yn asesu cyflwr adnoddau naturiol drwy gyflwyno'r dystiolaeth ddiweddaraf a fydd ar gael; y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, i'w baratoi gan Weinidogion Cymru, a fydd yn nodi'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd ar gyfer rheoli adnoddau naturiol Cymru; ac, yn olaf, datganiadau ardal, i'w paratoi gan CNC, a fydd yn rhoi'r polisi cenedlaethol ar waith ar y lefel leol. Bwriedir i'r holl ddogfennau hyn ategu ei gilydd a chynorthwyo gyda'r gwaith o weithredu gofynion strategol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ceir yn Atodiad 1 fy ymatebion i'r cwestiynau na lwyddwyd i'w cyrraedd yn sesiwn y Pwyllgor ar 24 Mehefin. Mae'r atodiad hefyd yn rhoi rhagor o fanylion am y materion yr oeddech am gael eglurhad yn eu cylch ar ôl y sesiwn dystiolaeth.

Eir ati yn Atodiad 2 i roi rhagor o wybodaeth am yr amserlenni ar gyfer yr hyn y bydd angen ei wneud a'r adroddiadau y bydd gofyn eu paratoi o dan Fil yr Amgylchedd (Cymru), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Cynllunio (Cymru) 2015. Mae'r Atodiad hefyd yn dangos y cysylltiadau rhyngddynt.

Mae Atodiad 3 yn ddatganiad o fwriad y polisi mewn perthynas â'r datganiadau ardal sydd i'w paratoi gan CNC.

Yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 24 Mehefin, ymrwymais i anfon Adroddiad ar y Canfyddiadau sy'n Dod i'r Amlwg mewn perthynas â'r cynllun presennol i godi tâl am fapiau siopa. Fe'i hamgaeir yn Atodiad 4. Rwyf yn disgwyl i'r adroddiad llawn cael ei gyhoeddi yn yr hydref, ond gobeithio y bydd o fudd ichi weld y canfyddiadau sy'n dechrau dod i'r amlwg.

Yn olaf, byddaf, yn ystod yr wythnosau nesaf, yn cyhoeddi Datganiad Polisi ar Adnoddau Naturiol. Mae'r ddogfen hon yn rhagflaenydd i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, a fydd yn ddogfen statudol, ac mae'n mynd ati, ar sail y dystiolaeth sydd ar gael inni ar hyn o bryd, i amlinellu'n blaenoriaethau ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy o fewn y portffolio Adnoddau Naturiol. Y bwriad yw i'r datganiad polisi gael ei ddefnyddio i lywio'r camau y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn eu cymryd i reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy a hefyd i lywio'r gwaith treialu y bydd yn ei wneud yn hynny o beth. Bwriedir iddo hefyd bennu'r fframwaith ar gyfer ein polisiâu a'n cynlluniau presennol ar gyfer adnoddau naturiol ar y tir, a hynny cyn i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol statudol gael ei gyhoeddi.

Rwyf yn edrych ymlaen at gael siarad â chi eto yn sesiwn y Pwyllgor ar 16 Medi.

Yn gywir

A handwritten signature in blue ink that reads "Carl Sargeant". The signature is written in a cursive, flowing style.

Carl Sargeant AC / AM
Y Gweinidog Cyfoeth Naturiol
Minister for Natural Resources

Atodiad 1: Ymatebion i gwestiynau pellach gan y Pwyllgor

Eir ati yn yr Atodiad hwn i ymateb i'r cwestiynau a'r ceisiadau am eglurhad yn eich llythyr dyddiedig 16 Gorffennaf 2015.

1. Polisi Adnoddau Naturiol

a. Esbonio pam nad oes unrhyw ddarpariaethau penodol yn y Bil ynghylch ymgynghori wrth fynd ati i ddatblygu'r Adroddiad am Gyflwr Adnoddau Naturiol, y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol a'r Datganiadau Ardal.

Mae ymgysylltu a chydweithio ag eraill yn rhan gwbl sylfaenol o'r dull newydd o weithredu a ddarperir ar ei gyfer yn y Bil hwn. Nodir hynny'n glir yn adran 4: egwyddorion rheoli cynaliadwy ar adnoddau naturiol. Mae'r egwyddorion hynny'n seiliedig ar egwyddorion rhyngwladol y "dull o reoli ar lefel yr ecosystem". O dan yr egwyddorion hynny, mae gofyn ymgysylltu'n eang â phob sector o'r gymdeithas, yn ogystal â chyda rhanddeiliaid, partïon sydd â buddiant, a chymunedau lleol.

Mae'r Bil hefyd yn cyflwyno gofyniad mewn perthynas â'r angen i gasglu tystiolaeth a phob math o wybodaeth berthnasol, gan gynnwys gwybodaeth leol yn ogystal â gwybodaeth wyddonol.

Gan fod yr egwyddorion hyn bellach yn rhan o ddiben cyffredinol newydd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) o dan adran 5, bydd yn ofynnol i CNC weithredu yn unol â hwy wrth ymgymryd â'i swyddogaethau, gan gynnwys paratoi'r adroddiad ar gyflwr adnoddau naturiol a'r datganiadau ardal. Mae CNC yn ymgysylltu eisoes â rhanddeiliaid a sefydliadau gwahanol wrth gynnal y treialon ardal a fydd yn llywio'r modd y bydd CNC yn mynd ati i roi'r egwyddorion yn y Bil ar waith yn ymarferol.

Wrth i Weinidogion Cymru baratoi'r Adroddiad Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, bydd yn ofynnol hefyd iddynt hwythau, o dan adran 9(8), gydymffurfio â'r egwyddorion hynny. Mae hynny'n golygu y bydd gofyn iddynt ymgysylltu'n llawn â phartïon â buddiant.

b. Egluro pa ymrwymadau a pholisïau strategol yr ydych yn bwriadu eu cydgrynhoi yn y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol.

Hanfod y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol yw defnyddio'r dull newydd o weithredu a nodir yn y Bil i baratoi polisi a fydd yn ein galluogi i reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Bydd yn amlinellu'r polisïau cyffredinol a'r polisïau penodol, ynghyd â'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd allweddol ar gyfer rheoli'n hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ar y lefel genedlaethol, gan wneud hynny ar sail yr wybodaeth ddiweddaraf a fydd ar gael, er enghraifft, yr wybodaeth a gaiff ei darparu yn yr adroddiad ar gyflwr adnoddau naturiol. Felly, mae'r ddarpariaeth fel y'i drafftwyd yn rhoi'r hyblygrwydd sydd ei angen er mwyn i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol fedru mynd i'r afael â'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd penodol, a hynny mewn ymateb i dystiolaeth.

Diben rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn mynd i'r afael â sut yr ydym yn defnyddio'n hadnoddau naturiol: a sut y mae'r hyn yr ydym yn ei wneud yn effeithio ar yr adnoddau naturiol hynny. Mae'n ymwneud hefyd â gweithredu mewn modd cadarnhaol pan fo modd defnyddio'n hadnoddau naturiol er budd ein cymdeithas a'r economi, yn ogystal â'r amgylchedd, gan gefnogi'r nodau a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Y bwriad yw i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol fod o gymorth inni fynd ati mewn modd integredig i ddatblygu polisi yng nghyd-destun datblygu amcanion llesiant Gweinidogion Cymru. Mae hynny'n ofynnol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac o dan rwymedigaethau ehangach, gan gynnwys y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a nodir yn Neddf Cynllunio (Cymru) 2015.

Er mwyn dangos yr hyn sydd gennyf mewn golwg, rwyf yn bwriadu cyhoeddi Datganiad ar Bolisi Adnoddau Naturiol yn ystod yr wythnosau nesaf. Bydd y datganiad polisi yn rhoi amcan o'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd posibl ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Bydd y datganiad yn gyfle i ymgysylltu'n ehangach, a bydd hynny'n ein helpu wrth inni fynd ati i baratoi'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol statudol cyntaf yng ngwanwyn 2017, os bydd y Bil yn dod yn ddeddf.

c. Esbonio pam nad yw'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ystyried adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth baratoi Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol.

Wrth i Weinidogion Cymru baratoi'r Adroddiad Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, rhaid iddynt wneud hynny yn unol â'r egwyddorion yn adran 4 o'r Bil. Mae'r egwyddorion hynny'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ystyried yr holl dystiolaeth berthnasol, a byddai'r dystiolaeth honno'n cynnwys y dystiolaeth yn Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol.

Rhaid i Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol gynnwys data y barna Gweinidogion Cymru eu bod yn berthnasol ac yn briodol. Yn ymarferol, byddai'r data hynny'n cynnwys gwybodaeth a nodir yn yr Adroddiad ar Gyflwr Adnoddau Naturiol, a fydd, o dan yr amserlenni yn y Bil, yn cael ei gyhoeddi cyn Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol.

Mae'r amserlenni ar gyfer cyhoeddi Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol a'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol yn ategu ei gilydd. Mae hynny'n golygu y bydd modd i Weinidogion Cymru fanteisio ar y gwaith a gaiff ei wneud ar gyfer Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol pan fyddant yn llunio'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol. O'r herwydd, rwyf o'r farn nad oes angen gwneud unrhyw ddarpariaeth bellach ar gyfer hyn mewn cyfraith.

2. Y Ddyletswydd Bioamrywiaeth

a. Esbonio'r hyn y mae'r gofyniad ychwanegol i Weinidogion Cymru gydymffurfio â'r Confensiwn ar Fioamrywiaeth Fiolegol yn ei olygu yn ymarferol.

Mae'n ofynnol o dan y Bil i Weinidogion Cymru, wrth gydymffurfio â'r ddyletswydd bioamrywiaeth newydd, ystyried y Confensiwn ar Fioamrywiaeth Fiolegol, yn hytrach na chydymffurfio â'r Confensiwn. Mae'r ddyletswydd hon i ystyried yn un sy'n bodoli

eisoes o dan adran 40 o Ddeddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig 2006.

Mae Gweinidogion Cymru wedi bod yn cydymffurfio â'r ddyletswydd hon drwy ddatblygu'r dull rheoli ar lefel yr ecosystem, a gafodd ei fabwysiadu gan Gonfensiwn y Cenedloedd Unedig ar Fioamrywiaeth Fiolegol (sydd wedi ei lofnodi gan y DU) yn brif fframwaith gweithredu o dan y Confensiwn. Pan aeth Llywodraeth Cymru ati yn 2010 ac yn 2012 i ymgynghori ynghylch egwyddorion lefel uchel ac ynghylch cynigion i ddefnyddio'r dull rheoli ar lefel yr ecosystem yng Nghymru, gwelwyd bod cryn gefnogaeth i'r bwriad o gynllunio a rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd newydd. Mae canfyddiadau'r ymgynghoriadau cynharach hyn a'r ymgynghoriad am Bapur Gwyn Bil yr Amgylchedd, ynghyd ag argymhellion a wnaed gan Bwyllgorau'r Cynulliad drwy amryfal ymchwiliadau, i gyd wedi dylanwadu ar y darpariaethau manwl a nodir yn y Bil.

Yn ymarferol, bydd y ddyletswydd arfaethedig yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ystyried, er enghraifft, amcanion y Confensiwn. Mae'r amcanion hynny'n cynnwys gwarchod amrywiaeth fiolegol, a allai gynnwys darparu ar gyfer amrywiaeth fiolegol mewn strategaethau a chynlluniau cenedlaethol, er enghraifft, y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol. Mae'r Confensiwn hefyd am weld adnoddau biolegol yn cael eu defnyddio mewn modd cynaliadwy; ymdrinnir â hynny yn y diffiniad sydd yn y Bil o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae'r diffiniad hwnnw'n ymhelaethu ar ddiffiniad y Confensiwn o ddefnyddio adnoddau biolegol mewn modd cynaliadwy. Mae'n ehangach o lawer ac yn cynnwys yr holl adnoddau naturiol, gan gynnwys adnoddau daearegol ac amgylcheddol (aer, dŵr a phridd).

b. O ystyried y bydd awdurdodau cyhoeddus yn cael defnyddio amrywiaeth o ffurfiau gwahanol wrth baratoi adroddiadau am y camau gweithredu y byddant wedi'u cymryd, eglurwch sut y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu monitro eu bod wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd.

Er mwyn helpu i sicrhau cysondeb o ran y modd y byddant yn gwneud hynny, rwyf yn bwriadu cyhoeddi canllawiau a fydd yn amlinellu'r holl wybodaeth berthnasol y gellir ei chynnwys mewn adroddiad gan awdurdod cyhoeddus ynghylch sut y mae'n cydymffurfio â'r ddyletswydd yn adran 6 o'r Bil. Bydd awdurdodau cyhoeddus yn gallu defnyddio'r canllawiau hynny i'w helpu i gwblhau'r adroddiadau y maent yn eu paratoi ar hyn o bryd.

Mae adran 6(5) o'r Bil yn nodi bod yn rhaid i sefydliadau gyhoeddi adroddiad am y ddyletswydd hon. Byddai angen cyhoeddi'r adroddiad cyntaf am gydymffurfio â'r ddyletswydd bioamrywiaeth erbyn diwedd blwyddyn galendr 2019. Bydd y canllawiau'n cael eu cyhoeddi ymhell cyn y dyddiad hwnnw.

Mae'r dull gweithredu uchod yn gyson â'r un yr wyf wedi'i fabwysiadu ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n sefydlu'r fframwaith y mae Bil yr Amgylchedd yn rhan ohono.

c. Egluro'r hyn y mae cynnwys y term ecosystem yn Adran 6(2) yn ei olygu yn ymarferol o safbwynt dehongli'r ddyletswydd.

Ecosystem yw lle mae elfennau biolegol yn cyd-fodoli ac yn rhyngweithio â'u hamgylchedd anfyw er mwyn creu uned weithredol gydlynol.

Mae amrywiaeth fiolegol yn hanfodol i ecosystemau ac felly, drwy helpu i wella neu i gadw amrywiaeth fiolegol, er enghraifft, drwy wella cyflwr rhywogaethau neu gynefinoedd, gellir helpu i wneud ecosystemau'n fwy cydnerth. Bydd cysylltu'r ddau yn helpu i godi ymwybyddiaeth am y rôl hollbwysig sydd gan fioamrywiaeth i'w chwarae o ran cyfrannu at iechyd ecosystemau ac at y modd y maent yn gweithio.

Bydd cysylltu bioamrywiaeth â chydnerthedd ecosystemau yn helpu awdurdodau cyhoeddus i fagu gwell dealltwriaeth o'r manteision gwahanol a gynigir gan fioamrywiaeth ac ecosystemau, er enghraifft, mynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd, gwella iechyd a llesiant, a chynnig cyfleoedd i sicrhau twf gwyrdd. Bydd o gymorth hefyd iddynt ddeall sut y mae'r ddau yn sail i'r nodau llesiant.

d. Esbonio'r berthynas rhwng y ddyletswydd hon ac Adrannau 9 a 10 o'r Bil, sy'n ymdrin â rheoli adnoddau naturiol, a'r Cynllun Adfer Natur.

Mae'r Cynllun Adfer Natur yn nodi'r camau a fydd yn cael eu cymryd i helpu i fynd i'r afael â'r ffaith ein bod yn colli bioamrywiaeth yng Nghymru. Bydd o gymorth hefyd i gyflawni'r nodau a bennwyd ar gyfer 2020, a hynny yn unol â'n dull cyffredinol o reoli adnoddau naturiol. Bydd hyn yn ein helpu i gyflawni ac i adrodd am y camau gweithredu manwl y mae angen eu cymryd er mwyn gwireddu'n hymrwymiaadau bydeang ac Ewropeaidd i atal bioamrywiaeth rhag cael ei cholli.

Wrth fynd ati i fodloni gofynion y ddyletswydd bioamrywiaeth, bydd awdurdodau cyhoeddus yn cael arweiniad ar sut i ymgymryd â'u gweithgareddau drwy droi at y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol (adran 9) a'r datganiadau ardal (adran 10).

Bydd y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol a'r datganiadau ardal yn ymdrin â materion ehangach na bioamrywiaeth yn unig. Byddant yn ystyried yr holl adnoddau naturiol a ddiffinnir yn y Bil, ac wrth wneud hynny, byddant yn darparu'r cyd-destun ar gyfer gweithredu ym maes bioamrywiaeth wrth reoli adnoddau naturiol yng Nghymru ac mewn ardaloedd penodol o Gymru.

e. A ystyriwyd defnyddio'r Bil hwn i'w gwneud yn statudol ofynnol i lunio Cynllun Adfer Natur.

Rwyf wedi ystyried y mater hwn ac wedi dod i'r casgliad na fyddai'n briodol gwneud llunio Cynllun Adfer Natur yn ofyniad statudol. Diben Rhan 1 o'r Bil yw ystyried a gwneud darpariaeth mewn perthynas â'n holl adnoddau naturiol, gan edrych ar yr elfennau byw ac anfyw fel ei gilydd, a mynd ati mewn modd cydgysylltiedig i reoli'r holl adnoddau naturiol hynny.

Er fy mod yn cydnabod bod bioamrywiaeth yn hollbwysig, mae angen inni ystyried ein holl adnoddau naturiol, nid dim ond y rhai biolegol, er mwyn cyflawni'r amcan strategol o reoli'n hadnoddau'n gynaliadwy. Mae'r dull gweithredu a ddarperir ar ei gyfer yn y Bil yn rhoi fframwaith clir a chadarn er mwyn cyrraedd y nod hwnnw –

bydd y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol yn nodi blaenoriaethau a chyfleoedd ar gyfer ein holl adnoddau naturiol.

Bydd y Cynllun Adfer Natur yn cadarnhau'r bwriadau polisi manwl sydd gennym ar gyfer y camau hynny y mae angen eu cymryd er mwyn mynd i'r afael â materion yn ymwneud â bioamrywiaeth; bydd y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol statudol yn nodi blaenoriaethau a chyfleoedd ar gyfer ein holl adnoddau naturiol, gan gynnwys y manteision a ddarperir ganddynt.

3. Rheoli Tir a Chynlluniau Arbrofol

a. Egluro pam mae angen pŵer ehangach i CNC lunio cytundebau rheoli tir gyda pherchenogion tir.

Y bwriad yw rhoi'r gallu i CNC lunio cytundebau gwirfoddol i reoli tir fel y bo modd cyflawni amcanion ehangach nag o dan y ddeddfwriaeth bresennol.

Mae'r pwerau presennol yn gyfyngedig o ran eu bod yn arferadwy mewn perthynas â tir a ddynodwyd at ddibenion cadwraeth neu er mwyn gwarchod harddwch naturiol ac amwynder, a hyrwyddo mwynhad gan y cyhoedd. Nid yw'r pwerau hynny'n ddigon eang i alluogi CNC i hyrwyddo rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol ar draws ei holl swyddogaethau ac yn unol â'i ddiben newydd o dan adran 5.

Un enghraifft fyddai llunio cytundeb gwirfoddol rhwng CNC a pherchennog tir er mwyn i'r tir hwnnw gael ei reoli mewn modd a allai gyfrannu at liniaru llifogydd.

b. O ystyried y pryderon a godwyd gan y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol am bŵer NRM 11 ym Mhapur Gwyn Bil yr Amgylchedd, a ydych yn fodlon bod y pŵer hwnnw'n ddigon cyfyngedig a phenodol, a'i fod yn caniatáu i'r Cynulliad arfer digon o oruchwyliaeth.

Mae adran 22 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n atal darpariaethau deddfwriaethol am gyfnod dros dro, ond dim ond er mwyn cynnal cynlluniau arbrofol. Bydd rheoliadau a wneir o dan adran 22 yn gymwys am amser penodol yn unig a dim ond am dair blynedd y byddant yn cael bod mewn grym. Mae opsiwn i estyn y rheoliadau am dair blynedd arall ond ni cheir eu hestyn yn hirach na hynny.

Yr unig ddeddfwriaeth y caiff y rheoliadau ei diwygio yw deddfwriaeth sy'n ofyniad statudol a osodir ac a orfodir gan CNC.

Rhaid i CNC wneud cais i Weinidogion Cymru er mwyn cael arfer y pŵer hwn. Cyn iddo arfer y pŵer, rhaid i Weinidogion Cymru eu bodloni eu hunain bod y rheoliadau'n angenrheidiol er mwyn cynnal cynllun arbrofol a fydd yn cyfrannu at reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Yn ymarferol, mae hynny'n golygu y bydd yn rhaid i CNC gyflwyno manylion y cynllun arbrofol ac esbonio pam, yn ei farn ef, mae rhwystrau deddfwriaethol a fydd yn atal y cynllun yn gyfan gwbl, neu'n golygu na fydd mor effeithiol.

Bydd yn rhaid i Weinidogion Cymru fynd ati wedyn i ystyried y cais ac ymgynghori â'r bobl yr effeithir arnynt gan y rheoliadau a fydd yn atal y ddeddfwriaeth berthnasol am

gyfnod dros dro. Bydd gofyn hefyd iddynt ymgynghori â'r bobl bydd y cynllun arbrofol yn effeithio arnynt.

Pan fydd cynllun arbrofol yn dod i ben, bydd effaith y rheoliadau hefyd yn dod i ben.

Byddai gofyn i'r Cynulliad roi sêl ei fendith o dan y weithdrefn Gadarnhaol cyn y i Weinidogion Cymru fedru defnyddio'r pŵer.

Rwyf o'r farn bod y broses yn un briodol.

c. O gofio ymateb rhanddeiliaid i'r cynigion yn y Papur Gwyn ar Reolau Rhwymo Cyffredinol, esbonio pam mae Llywodraeth Cymru yn ystyried caniatáu i CNC ddefnyddio'r Bil hwn i gyflwyno cynlluniau o'r fath.

Aed ati ym Mhapur Gwyn Bil yr Amgylchedd i geisio barn am rôl Rheolau Rhwymo Cyffredinol, yn ogystal â phwerau sy'n bodoli eisoes a phwerau newydd i roi Rheolau Rhwymo Cyffredinol ar waith. Gofynnwyd hefyd a ddylid rhoi rhagor o ystyriaeth i'r cynnig hwn. Yn yr ymatebion i'r Papur Gwyn, argymhellwyd mai fesul cam y dylid mynd ati i gyflwyno Rheolau Rhwymo Cyffredinol.

Mae'r cynlluniau arbrofol o dan adrannau 22 a 23 o'r Bil yn golygu y bydd modd gweithredu fesul cam yn unol â'r argymhellion yn yr ymatebion i'r Papur Gwyn.

Mae adrannau 22 a 23 yn rhoi'r gallu i CNC gynnal cynlluniau arbrofol a fydd yn caniatáu iddynt brofi a threialu dulliau gwahanol o weithredu a fydd yn darparu gwybodaeth am y mathau gwahanol o safonau a rheolau y gellid eu datblygu a'u troi'n Rheolau Rhwymo Cyffredinol.

Felly, bydd y pŵer i gynnal cynlluniau arbrofol yn golygu y bydd modd asesu gweithgareddau posibl y byddai modd eu rheoleiddio'n briodol drwy Reolau Rhwymo Cyffredinol.

d. A yw Llywodraeth Cymru neu CNC wedi ymgynghori ymhellach â rhanddeiliaid am y defnydd posibl o Reolau Rhwymo Cyffredinol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal ymgynghoriad pellach am yr egwyddorion cyffredinol ar gyfer y defnydd posibl o Reolau Rhwymo Cyffredinol. Gwnaeth hynny drwy gyfrwng y Strategaeth Ddŵr i Gymru (a gyhoeddwyd at ddibenion ymgynghori ym mis Ebrill 2014) a hefyd pan gyflwynwyd trefniadau trawsgydymffurfio newydd ar gyfer ffermwyr sy'n cael cymorth o dan Gynllun y Taliad Sylfaenol (cyhoeddwyd at ddibenion ymgynghori ym mis Mai 2014). Rydym yn ystyried canfyddiadau'r ymgynghoriadau hynny wrth inni barhau i ddadansoddi'r posibilïadau o ran defnyddio Rheolau Rhwymo Cyffredinol yn y dyfodol ar gyfer gweithgareddau gwahanol sy'n gysylltiedig â diogelu'r amgylchedd.

e. Esbonio pam mae angen y pŵer i estyn cynllun arbrofol am dair blynedd arall.

Diben adran 22 yw atal deddfwriaeth am gyfnod dros dro er mwyn cynnal cynllun arbrofol. Mewn rhai achosion, mae'n bosibl y bydd angen i gynllun barhau am fwy na thair blynedd fel y bo modd asesu'r cynllun yn briodol a chasglu data o ansawdd. O barhau â'r treial y tu hwnt i'r cyfnod cychwynnol o dair blynedd, mae'n bosibl hefyd y

bydd hynny'n helpu i roi sicrwydd i'r rheini a fydd yn gysylltiedig â'r treial hwnnw fod yr amser a'r ymrwymiad a roddwyd iddo wedi bod o fudd.

Byddai angen i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau pellach cyn i gynllun arbrofol gael parhau am gyfnod estynedig. Unwaith eto, byddai'r weithdrefn penderfyniad Cadarnhaol yn cael ei defnyddio ar gyfer y rheoliadau hynny.

f. Egluro pam nad oes angen defnyddio'r weithdrefn Uwchgadarnhaol ar gyfer rheoliadau a gaiff eu gwneud mewn perthynas â chynlluniau arbrofol.

O ystyried y cyfyngiadau llym a'r prosesau a fydd yn cael eu sefydlu ar gyfer cynlluniau arbrofol, rwyf o'r farn, fel y dywedais yn ymateb 3.b. uchod, bod y weithdrefn Gadarnhaol yn briodol. Nid wyf o'r farn bod angen defnyddio gweithdrefn Uwchgadarnhaol.

O dan y weithdrefn Gadarnhaol, bydd yn rhaid i'r Cynulliad gymeradwyo'r rheoliadau neu ni fyddant yn gallu dod i rym. Rwyf o'r barn bod y lefel honno o graffu yn gymesur.

g. Egluro a fydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi unrhyw geisiadau neu wybodaeth a ddaw i law oddi wrth CNC mewn perthynas â defnyddio'r pwerau hyn.

Cyn gwneud rheoliadau i atal deddfwriath am gyfnod dros dro, bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori, a bydd gwybodaeth am y cynllun arbrofol yn cael ei datgelu yn ystod y broses honno.

Mae Rheol Sefydlog 27.1 yn darparu bod yn rhaid cyflwyno Memorandwm Esboniadol i gyd-fynd ag unrhyw reoliadau drafft a osodir gerbron y Cynulliad. Bydd y Memorandwm Esboniadol yn esbonio manylion y cynllun a'r rhesymau dros wneud y rheoliadau.

h. Esbonio pam nad yw'r Bil yn nodi'r wybodaeth y byddai angen i CNC ei rhoi i Weinidogion Cymru mewn cais i ddefnyddio'r pwerau hyn.

Rwyf wedi dod i'r casgliad nad yw'n briodol rhagnodi i'r graddau hynny ar wyneb y Bil. Cyn gwneud rheoliadau o dan adran 22, rhaid i Weinidogion Cymru eu bodloni eu hunain bod y rheoliadau'n angenrheidiol er mwyn cynnal cynllun arbrofol a fydd yn cyfrannu at reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Bydd gofyn, felly, i CNC gyflwyno achos a fydd yn cyfiawnhau pam y dylid arfer y pŵer er mwyn dileu'r rhwystrau deddfwriaethol. Bydd angen i CNC esbonio manylion y cynllun, ei ragoriaethau a'r rhesymau pam mae deddfwriaeth yn rhwystr. Oni fydd Gweinidogion Cymru yn cael eu bodloni bod yr achos yn un da, ni fyddant yn gwneud rheoliadau.

Pe bai angen, gallai Gweinidogion Cymru ddibynnu ar y pŵer sydd ganddynt o dan Erthygl 5 o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 i gyhoeddi canllawiau yn nodi pa wybodaeth y byddai'n ofynnol ei chynnwys mewn cais.

Mae'r Memorandwm Esboniadol (tudalen 35) a'r Datganiad o Fwriad y Polisi (tudalen 4) yn rhoi rhagor o fanylion am yr wybodaeth y byddai Gweinidogion Cymru yn disgwyl iddi gael ei chynnwys yn y cais, ac maent yn manylu hefyd ar y broses y dylid ei dilyn. Er enghraifft, mae'r Memorandwm Esboniadol yn dweud y bydd yn rhaid i CNC gyflwyno cais manwl i Weinidogion Cymru a fyddai'n nodi'r ddarpariaeth

berthnasol, pam y byddai'r ddarpariaeth honno'n eu hatal rhag defnyddio'u pŵer i gynnal cynlluniau arbrolfol, beth yn union fyddai'r cynllun, pwy fyddai'n gysylltiedig ag ef, beth fyddai ei amcan ac am ba hyd y disgwyliad iddo barhau.

i. Egluro ar draws pa ardal ddaearyddol y byddai'r darpariaethau statudol yn cael eu hatal am gyfnod dros dro. Er enghraifft, a allai'r ataliad dros dro fod yn gymwys i Gymru gyfan.

Bydd y pŵer hwn yn cael ei arfer yng nghyswllt cynllun arbrolfol penodol. Y bwriad yw y bydd cynllun arbrolfol yn gymwys i barti neu bartion penodedig ac nid fydd yn golygu y bydd darpariaeth yn cael ei hatal dros dro yn ei chyfanrwydd. Mewn egwyddor, gallai fod yn gymwys ledled Cymru, er enghraifft, pe bai gan barti safleoedd mewn ardaloedd gwahanol o Gymru. Fodd bynnag, dim ond i'r safleoedd hynny y byddai'r ataliad dros dro yn gymwys. Ni fyddai'n gymwys yn gyffredinol.

4. Y Newid yn yr Hinsawdd

a. Nodi sut y bydd Llywodraeth Cymru yn cyfrifo cyfran yr allyriadau a fydd yn cael eu priodoli i Gymru o dan Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE.

Gan ein bod yn awyddus i ddatblygu fframwaith newydd ar gyfer lleihau allyriadau, byddwn, fel rhan o'r fframwaith rheoleiddiol ar ei gyfer, yn edrych ar amryfal opsiynau cyn mabwysiadu'r fethodoleg fwyaf priodol i'w defnyddio i gyfrifo cyfran Cymru o dan Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE. Wrth benderfynu sut y bydd allyriadau o dan y cynllun hwnnw'n cael eu cyfrifo yng nghyfrif allyriadau net Cymru, bydd angen inni ystyried a fydd y dull a fabwysiedir yn gydnaws â'r ffordd y mae'r cynllun masnachu'n cael ei redeg ar lefel yr UE, a hynny er mwyn sicrhau na fydd Cymru o dan unrhyw anfantais. Byddwn hefyd yn ystyried y dulliau a gaiff eu mabwysiadu mewn mannau eraill a byddwn yn trafod gyda llywodraeth y DU a llywodraeth yr Alban cyn penderfynu pa ddull i'w fabwysiadu yma yng Nghymru. Unwaith y cadarnheir y dull o roi cyfrif yng nghyfrif allyriadau net Cymru am gyfran Cymru o dan Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE, bydd y dull hwnnw'n cael ei bennu mewn rheoliadau.

Gan fod hwn yn waith cymhleth, byddwn yn ceisio cyngor y corff cyngori pan fyddwn yn gwneud y rheoliadau hyn, fel y diffinnir yn y Bil.

b. O ystyried pa mor bwysig yw credydau o dan Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE i allyriadau Cymru, pam nad oes dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyflwyno rheoliadau o dan adran 33(2) a fydd yn nodi o dan ba amgylchiadau y ceir credydu neu ddebydu unedau.

Mae'r darpariaethau'n galluogi Gweinidogion Cymru i ddarparu mewn rheoliadau pa unedau y ceir eu credydu i gyfrif allyriadau net Cymru a'u debydu ohono. Byddant hefyd yn gallu nodi sut y gellir gwneud hynny.

Mae'r ddarpariaeth hon yn debyg i'r un sydd yn Neddf y Newid yn yr Hinsawdd (Yr Alban) 2009, ac mae hefyd yn gyson â'r ddarpariaeth honno. Mae angen iddo fod yn bŵer yn hytrach nag yn ddyletswydd fel y bo modd bod yn ddigon hyblyg i fynd i'r afael ag unrhyw newidiadau yn y dyfodol, megis newidiadau/dileadau i arferion Ewropeaidd a rhyngwladol, neu i gynlluniau sy'n bodoli eisoes neu gynlluniau

newydd. Er enghraifft, pe na bai unrhyw ddiwydiannau yng Nghymru yn cymryd rhan mewn unrhyw gynlluniau masnachu, ni fyddai Gweinidogion Cymru yn gallu gweithredu'r ddyletswydd.

c. Esbonio pam nad oes dyletswydd ar Weinidogion Cymru i osod terfyn ar swm net y credydau y caniateir gostwng cyfrif allyriadau net Cymru o dan adran 33(3).

Mae'r pŵer yn sicrhau bod Gweinidogion Cymru yn gallu gosod terfyn o ran i ba raddau y ceir defnyddio unedau a fasnachwyd i gwrdd â'r targed a bennwyd ar gyfer 2050. Mae angen y pŵer hwn er mwyn i Weinidogion Cymru fedru pennu'r cyfuniad a ddymunir o ran gweithredu domestig a nifer y credydau rhyngwladol y caniateir eu defnyddio er mwyn cwrdd â thargedau Cymru. Bydd angen inni nodi hynny beth bynnag yn ein hadroddiad Polisiâu a Chynigion. Yn yr un modd â chydag adran 33(2), dim ond os bydd Gweinidogion Cymru yn caniatáu masnachu o fewn cyfrif allyriadau net Cymru y bydd angen rheoliadau. Pe na bai cynllun masnachu o'r fath yn cael ei gyflwyno, ni fyddai unrhyw ddiben i ddyletswydd i wneud rheoliadau a fyddai'n cyfyngu ar y masnachu hwnnw, felly, cedwir hynny fel pŵer yn hytrach na dyletswydd.

Rwyf yn rhoi ystyriaeth bellach i'r mater hwn ac yn cydnabod y sylwadau a gyflwynwyd gan y Pwyllgor i'r perwyl y byddai'n ddymunol cyfyngu ar swm net y credydau y caniateir gostwng allyriadau net Cymru.

d. A ystyriwyd cynnwys targed o ran ymdrech ddomestig ar wyneb y Bil.

Mae'n fwriad gennyf ddatblygu adroddiad "polisiâu a chynigion" er mwyn cwrdd â'r targedau a bennwyd o ran cyllidebau carbon, a bydd yr adroddiad hwnnw'n manylu ar yr ymdrech ddomestig gyffredinol. Bydd ynddo ragor o fanylion ac o'r herwydd, bydd yn galluogi'r Cynulliad Cenedlaethol i graffu ar gyfraniad Llywodraeth Cymru yn ei gyfanrwydd.

Mae hefyd yn bwysig nodi bod allyriadau o Gymru – lle mae dros 50% yn dod o osodiadau sy'n rhan o Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE – yn wahanol o ran eu natur i rai'r Alban, a bod nifer bach o osodiadau sy'n rhan o Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE yn cael dylanwad mawr. Mae'r gosodiadau hynny'n cael eu rheoleiddio'n llawn ar lefel yr UE; oherwydd bod y cymhwysedd a ddatganolwyd i Weinidogion Cymru yn gyfyngedig yn hyn o beth, cyfyngedig hefyd yw'r opsiynau sydd ganddynt i ddylanwadu ar y cynllun hwnnw.

e. Esbonio pa fath o unedau carbon a allai fod yn rhai 'heb gyfyngiadau arnynt' o ran eu defnyddio i helpu i gyrraedd targed allyriadau Cymru o dan adran 33(4) o'r Bil.

Ni fydd unrhyw gyfyngiadau ar nifer yr unedau o garbon y bydd modd eu masnachu, er enghraifft, o dan Gynllun Masnachu Allyriadau'r UE. Diben cynllun masnachu carbon yw annog gwledydd i leihau allyriadau dros gyfnod o amser, felly byddai cyfyngu ar y defnydd o unedau carbon yn golygu y byddai cynlluniau o'r fath yn llai effeithiol. Mae'r dull hwn yn gyson â'r hyn sy'n digwydd ar draws y DU.

Bydd y fframwaith a sefydlir gan y Bil yn gweithredu yn unol â'r egwyddorion allweddol ar gyfer credydu unedau carbon i'r cyfrif allyriadau cyffredinol a'u debydu

ohono. Bydd yr eglurder a'r hyblygrwydd y bydd eu hangen er mwyn mabwysiadu'r arferion diweddaraf ar gyfer adrodd ar garbon yn cael eu sicrhau drwy reoliadau.

f. Esbonio'r berthynas rhwng y gofyniad o dan adran 39 i gyhoeddi adroddiad am bolisiau i gyrraedd cyllidebau carbon, a'r gofyniad yn adran 9(2) i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol nodi'r camau y mae angen eu cymryd mewn perthynas â'r newid yn yr hinsawdd.

O ran y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol, bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru amlinellu eu polisiau ar gyfer cyfrannu at reoli adnoddau naturiol mewn modd cynaliadwy yng Nghymru, gan gynnwys pa gamau y bydd angen eu cymryd mewn perthynas â'r newid yn yr hinsawdd. Bydd y Polisi hwnnw'n canolbwyntio ar sut y gall ein hadnoddau naturiol a'r manteision sy'n deillio o'n hecosystemau gyfrannu at liniaru effeithiau'r newid yn yr hinsawdd a'n helpu i addasu er mwyn ymdopi â'r effeithiau hynny.

Mae'r Adroddiad Cynigion a Pholisiau o dan adran 39 yn ymdrin â'r polisiau a'r cynigion ar gyfer cyrraedd y gyllideb garbon ar gyfer y cyfnod hwnnw, gan gyfrannu at y targed hirdymor cyffredinol. Bydd y cynigion hyn yn ymdrin â materion ehangach megis gwastraff, trafndiaeth, y sector cyhoeddus etc a sut y maent yn helpu i leihau allyriadau.

g. Mewn perthynas ag adran 42, erbyn pryd y byddwch yn disgwyl i Weinidogion Cymru osod datganiad yn amlinellu sut y byddant yn gwneud iawn am yr allyriadau a fydd yn fwy na'r gyllideb garbon yn ystod blwyddyn olaf y gyllideb honno.

Bydd amseriad yr adroddiad a fydd yn nodi sut y bwriedir gwneud iawn am unrhyw allyriadau a fydd yn fwy na'r gyllideb garbon yn dibynnu ar amseriad y datganiad terfynol y bydd yn rhaid ei baratoi ar gyfer pob cyfnod cyllidebol, ac y darperir ar ei gyfer o dan adran 41. Caniateir gosod datganiad am y gyllideb derfynol ar unrhyw adeg hyd at 2 flynedd ar ôl i'r cyfnod cyllidebol ddod i ben. Fel y bo modd bod yn hyblyg o ran paratoi unrhyw adroddiad o'r fath cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl y datganiad cyllidebol, nid oes amserlen benodol yn cael ei nodi yn yr adroddiad hwn. Heblaw hynny, oherwydd ei bod yn bosibl y bydd amrywiadau mawr o ran maint y polisiau a'r cynigion gwneud iawn y bydd eu hangen (gan ddibynnu ar faint yn fwy na'r gyllideb garbon fydd yr allyriadau) ac oherwydd bod y gwaith hwn yn waith cymhleth, nid wyf yn credu y byddai'n briodol gorfodi amserlen benodedig, y byddai'n rhaid i bawb gadw ati, ar gyfer paratoi'r adroddiadau hyn.

h. Esbonio pam nad oes unrhyw ddarpariaethau yn ymwneud ag ymaddasu yn y Bil.

Ymdrinnir ag ymaddasu drwy drefniadau eraill yn y Bil ac mewn deddfwriaeth arall, er enghraifft, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Newid yn yr Hinsawdd 2008. Rhaid i'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol gynnwys camau gweithredu y dylid eu cymryd mewn perthynas â'r newid yn yr hinsawdd, a bydd y camau hynny'n cynnwys ymaddasu a mesurau lliniaru. Mae'r dull newydd o weithredu a gyflwynir yn y Bil mewn perthynas â'n hecosystemau a'r gwasanaethau gwahanol a ddarperir ganddynt yn cynnwys y rôl y gall ein hadnoddau naturiol ei chwarae o ran helpu i ymaddasu i'r newid yn yr hinsawdd.

Mae'r cysylltiad â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn darparu haen arall. Mae nifer o elfennau yn y Ddeddf honno sy'n golygu ei bod yn ofynnol ystyried ymaddasu; yn eu plith y mae'r 'nod cydnerthedd', sy'n edrych yn benodol ar ba mor gydnerth yw Cymru ac ar ei gallu i ymaddasu mewn ymateb i'r newid yn yr hinsawdd. Bydd yn rhaid i gyrff cyhoeddus ddangos sut y byddant yn mynd ati i geisio cyrraedd yr holl nodau. Bydd yn rhaid i adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol a'r asesiadau Llesiant ystyried Aseiad y DU o Risg y Newid yn yr Hinsawdd, sy'n asesu'r bygythiadau i Gymru, a'r cyfleoedd a ddaw i'w rhan yn ystod y ganrif nesaf mewn sectorau allweddol megis iechyd, seilwaith a busnes.

5. Bagiau Siopa

a. Egluro a yw Gweinidogion Cymru yn bwriadu defnyddio'r darpariaethau yn y Bil i gyfarwyddo bod yr enillion net o'r tâl am fagiau siopa untro yn cael eu defnyddio at ddibenion elusennol.

Bydd rheoliadau a wneir o dan adran 57 yn ei gwneud yn ofynnol i werthwyr gymhwyso'r enillion net o'r tâl am fagiau siopa untro at ddibenion elusennol.

Mae'n bolisi gan Lywodraeth Cymru o'r dechrau un na ddylai gwerthwyr elwa ar y tâl a, hyd yma, mae gwerthwyr wedi cael eu hannog i roi'r enillion i achosion da ac i lofnodi cod gwirfoddol Llywodraeth Cymru. Er ei bod yn amlwg bod llawer o werthwyr yn rhoi'r enillion net i achosion o'r fath, mae'n destun pryder imi nad yw rhai ohonynt yn gwneud hynny, a dyna pam yr wyf o'r farn bod angen pennu'r gofyniad hwn.

Bydd gwerthwyr sydd eisoes yn rhoi eu henillion net i achosion da yn parhau i wneud hynny ac ni ddylai'r ddyletswydd hon effeithio ar eu trefniadau presennol.

6. Gwastraff

a. Egluro a fyddai'n rhaid i unrhyw ofynion newydd i wahanu gwastraff fodloni'r un profion â'r rheini yn Rheoliadau Gwastraff (Cymru a Lloegr) 2011, sef bod angen gwahanu'r gwastraff, a bod gwneud hynny'n ymarferol yn dechnegol, yn amgylcheddol ac yn economaidd.

Rwyf yn awyddus i'r rheoliadau fod yn gymesur â'u nod. Byddem yn mynd ati wrth ddatblygu'r rheoliadau hyn i ystyried a ddylid cyflawni'r nod hwnnw drwy barhau i ddefnyddio'r prawf ymarferoldeb technegol, amgylcheddol ac economaidd, neu drwy gymryd camau eraill. Byddem hefyd yn ymgynghori am y mater hwn.

b. Nodi a fyddai Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi codau ymarfer neu ganllawiau ar gyfer unrhyw ofynion newydd a gaiff eu cyflwyno.

Mae'n bosibl y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau neu godau ymarfer er mwyn ategu'r gofynion newydd, a byddem yn gwneud hynny pe byddem o'r farn bod hynny'n angenrheidiol. Byddwn yn ystyried a fydd angen gwneud hynny ai peidio wrth inni fynd ati i ddatblygu mwy ar y cynigion.

c. Amlinellu pa ystyriaeth sydd wedi'i rhoi i sut y gallai'r darpariaethau effeithio ar gystadleurwydd cymharol busnesau yng Nghymru..

Yn gyffredinol, disgwylir i'r darpariaethau olygu y bydd busnesau Cymru yn fwy cystadleuol. Yn ôl y gwaith modelu ar gyfer yr opsiwn a ffeirir yn yr Arfarniad Effaith Rheoleiddiol, rhagwelir y bydd mantais ariannol o £69.5 miliwn i Gymru dros gyfnod o ddeng mlynedd. Bydd y cynigion yn fanteisiol i lawer o fusnesau. Mae ymchwil a wnaed gan Raglen Gweithredu'r Cynllun Gwastraff ac Adnoddau (WRAP) yn awgrymu y gallai costau fod yn uwch i rai busnesau yng Nghymru, ond mae hefyd yn dangos nad yw unrhyw gynnydd yn debygol o fod yn fawr. Manylir ar y costau a'r manteision hyn yn yr Arfarniad Effaith Rheoleiddiol sy'n cyd-fynd â'r Bil. Wrth i'r sector rheoli gwastraff ddatblygu, bydd grymoedd cystadleuol yn golygu y bydd rhagor o gynilion o ran cost yn cael eu trosglwyddo i'r rheini sy'n cynhyrchu'r gwastraff.

Cafodd gofynion tebyg ar wahanu a chasglu gwastraff eu cyflwyno yn yr Alban ym mis Ionawr 2014. Yn ôl yr arwyddion, nid yw'r gofynion newydd yn cael effaith andwyol ar fusnesau yn yr Alban, lle gwelwyd twf yn nifer y busnesau yn y sector preifat yn 2014.

7. Pysgodfeydd Cregyn

a. Cadarnhau a ydych yn credu bod yr ymadrodd niwed yn 'debygol o ddigwydd' yn ddigon i ddiogelu'r egwyddor ragofalus sydd yn y Gyfarwydeb Cynefinoedd ac Adar.

Rwyf o'r farn ei fod yn ddigon i ddiogelu'r egwyddor ragofalus fel y'i mynegir yn y Gyfarwydeb Cynefinoedd ac Adar.

Hanfod yr egwyddor ragofalus yw nad dim ond mewn achosion lle gellir bod yn siŵr y bydd niwed yn cael ei achosi y dylid ei gwneud yn ofynnol i weithredu. Mae'r darpariaethau yn y Bil yn adlewyrchu'r egwyddor honno: os bydd Gweinidogion Cymru o'r farn bod digon o dystiolaeth i ddangos y byddai gweithredu pysgodfa yn debygol o arwain at niwed i Safle Morol Ewropeaidd, byddant yn cael cymryd y camau priodol. Nid oes angen aros nes bod niwed yn digwydd. Mae hyn yn adlewyrchu'r hyn sydd yn y Gyfarwydeb Cynefinoedd ac Adar.

b. Nodi baich y prawf y gallai fod ei angen ar Weinidogion Cymru er mwyn dangos bod niwed yn 'debygol o ddigwydd'.

Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu gweithredu pan fyddant o'r farn bod digon o dystiolaeth i ddangos bod gweithredu pysgodfa yn debygol o achosi niwed.

Rhaid bod digon o dystiolaeth. Mae'r dull hwn o weithredu yn adlewyrchu darpariaethau'r UE a byddem yn disgwyl iddo gael ei ddehongli mewn modd sy'n gyson â'r darpariaethau hynny.

Er mwyn i'r pŵer fod yn effeithiol, bydd angen iddo fod yn gymwys o dan amrywiaeth eang o amgylchiadau. Mae hwn yn brawf sy'n cynnig hyblygrwydd, ac mae hynny'n bwysig o ystyried yr amryfal sefyllfaoedd o dan sylw.

c. Egluro a fyddai'r diffiniad o niwed yn adran 76 yn galluogi Gweinidogion Cymru i weithredu pe bai gorchymyn pysgodfa gregyn, ynghyd â ffactorau eraill, yn golygu y byddai mwy a mwy o effaith negyddol ar Safle Morol Ewropeaidd.

Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu gweithredu pryd bynnag y byddant yn gallu cadarnhau mai rhedeg y bysgodfa sy'n achosi niwed i Safle Morol Ewropeaidd.

Os bydd modd cadarnhau'r cysylltiad hwnnw, ni fydd Gweinidogion Cymru yn cael eu hatal rhag gweithredu oherwydd bod ffactorau eraill posibl a allai achosi niwed i safle o'r fath. Nid yw'r darpariaethau'n cael eu cyfyngu'n benodol i'r perwyl bod yn rhaid i'r niwed gael ei achosi gan (er enghraifft) y Granti yn unig.

Esboniadau o'r dystiolaeth lafar

A. Addawoch chi y byddech yn paratoi nodyn ar y berthynas rhwng y dyletswyddau adrodd gwahanol yn y Bil. A fyddai modd inni gael y nodyn hwnnw?

Mae'r fframwaith cyflawni ar gyfer rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy yn deillio o brif ddyletswyddau adrodd y Bil. Mae'r ffordd gyfunol hon o fynd ati i baratoi adroddiadau yn cynnwys casglu tystiolaeth, ei hasesu a gweithredu arni mewn ffordd parod i addasu. Mae'n broses ailadroddus fydd yn cael ei hadolygu gan ymateb i'r wybodaeth ddiweddaraf, yn unol ag egwyddorion rheoli cynaliadwy yn adran 4 y Bil.

Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol: Dyletswydd CNC fydd yn darparu'r adroddiad hwn. Bydd:

- yn cynnwys asesiad o sefyllfa adnoddau naturiol Cymru a sut maen nhw'n cael eu rheoli mewn ffordd gynaliadwy;
- yn gonglfaen y sail dystiolaeth ar gyfer y polisiau rheoli a defnyddio adnoddau naturiol yn gynaliadwy, gan gynnwys y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol o dan Adran 9 a'r Adroddiad ar Dueddiadau'r Dyfodol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; a bydd
- yn cael ei gyhoeddi bob tro yn y flwyddyn cyn etholiad y Cynulliad Cenedlaethol.

Y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol: Dyletswydd Gweinidogion Cymru fydd paratoi a chyhoeddi'r polisi hwn. Bydd:

- yn pennu blaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran rheoli adnoddau naturiol;
- yn seiliedig ar adroddiad CNC o sefyllfa adnoddau naturiol Cymru, a bydd yn ystyried hefyd pob tystiolaeth berthnasol arall gan ei fod yn cael ei baratoi yn unol ag egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy;
- yn cael ei roi ar waith gan Weinidogion Cymru gyda chymorth y datganiadau ardal; a
- chaiff ei adolygu o leiaf ar ôl pob etholiad Cynulliad.

Datganiadau ardal: Dyletswydd CNC yw paratoi datganiadau ardal. Byddant:

- yn nodi'r prif risgiau y bydd angen eu rheoli'n ofalus a'u lliniaru a'r prif gyfleoedd ar gyfer defnyddio adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy ar lefel ardal;
- yn hwyluso'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol;
- yn gallu cael eu cynnwys, os gwelir bod hynny'n briodol, fel rhan o gynllun neu strategaeth debyg, neu vice-versa;
- yn cael eu rhoi ar waith gan CNC ar y cyd â chyrff eraill; a
- gwellir eu hadolygu i'w newid unrhyw bryd yn unol ag egwyddorion rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol.

Yn fras, caiff blaenoriaethau a chyfleoedd cenedlaethol eu nodi yn y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol a lunnir ar sail y dystiolaeth yn yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol. Bydd yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol yn dylanwadu hefyd ar y datganiadau ardal, sef y cyfryngau ar gyfer rhoi'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol ar waith yn lleol. Caiff y dystiolaeth leol a gesglir wrth lunio'r datganiadau ardal ei defnyddio hefyd wrth adolygu'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol yn y dyfodol.

Mae Atodiad 3 yn nodi'r amserlen ar gyfer paratoi'r adroddiadau y ceir dyletswydd i'w paratoi. Cyfeirir hefyd at yr adroddiadau yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

B. A wnewch chi esbonio'r amserlen ar gyfer cyhoeddi'r adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol cyntaf.

Er nad yw'r Adroddiad ar Dueddiadau'r Dyfodol yn rhan o'r Bil, mae'n rhan o'r fframwaith llywodraethu ehangach ar gyfer gwneud Cymru'n fwy cynaliadwy. Mae dyletswyddau'r Bil hwn hefyd yn cyfrannu at y Gymru honno.

Mae Adran 11 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn datgan bod yn rhaid cyhoeddi'r adroddiad ar Dueddiadau'r Dyfodol o fewn 12 mis ar ôl etholiad y Cynulliad Cenedlaethol. Mae hynny'n golygu bod gofyn ei gyhoeddi erbyn Mai 2017 fan hwyraf.

Mater i'r Llywodraeth nesaf yw a fyddant am gyhoeddi'r adroddiad cyn hynny. Bydd tystiolaeth yn Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol ynghylch llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru yn y dyfodol. Bydd y modd y paratuir a chyhoeddir Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol yn dibynnu'n rhannol ar yr wybodaeth fydd ar gael. Daw'r wybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau.

C. Yn ei dystiolaeth lafar, dywedodd Mr Asby bod y darpariaethau yn y Bil ynghylch yr amserlen ar gyfer pennu cyllidebau carbon a'r rheini yn Neddf Newid Hinsawdd 2008 y DU 'union yr un peth' [gweler RoP para 221]. Ond maen nhw'n wahanol i bob golwg. Roed yn rhaid pennu cyllideb gyntaf DU o fewn 18 mis i gychwyn y Ddeddf, nid o fewn dwy flynedd. Hefyd, gofynnai Deddf y DU am bennu'r tair cyllideb gyntaf erbyn Mehefin 2009 ac nid y ddwy gyntaf fel ag sydd ym Mil yr Amgylchedd (Cymru).

Mae'r Bil yn dilyn y trefniadau a sefydlwyd ar gyfer Deddf Newid Hinsawdd y DU (pennwyd y gyllideb gyntaf ar ôl dyddiad dechrau'r gyllideb garbon).

Er mwyn mesur ein hallyriannau'n effeithiol, bydd gofyn ystyried yng nghyfnod y gyllideb gyntaf nifer o ffactorau pwysig fel yr wyddoniaeth a'r dechnoleg ddiweddaraf ac adroddiadau Tueddiadau'r Dyfodol. Er mwyn ategu'r gwaith hwn ac ystyried y goblygiadau ledled y wlad, bydd yn rhaid ymgynghori â'r rhanddeiliaid perthnasol a bydd angen gofyn i'r Corff Cynghori am ei gyngor.

C. Dywedodd Mr Asby fod y Bil yn cyfeirio'n glir at hawl awdurdodau lleol i baratoi'r adroddiad ar eu dyletswydd am fioamrywiaeth fel rhan o'u hadroddiadau ar lesiant [RoP para 172]. Nid ydym wedi gallu cael hyd i'r cyfeiriad hwn yn y Bil a hoffem eglurhad.

Nid oes cyfeiriad pendant yn y Bil ei hun bod awdurdodau lleol yn cael adrodd ar y ddyletswydd am fioamrywiaeth fel rhan o'u hadroddiadau ar gyflawni'r amcanion llesiant o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Fodd bynnag, dywed paragraffau 76 a 77 y Memorandwm Esboniadol y canlynol:

76. Mae cyflwyno dyletswydd newydd i gyhoeddi adroddiad yn galluogi awdurdodau cyhoeddus i adrodd am y camau y byddant wedi eu cymryd i wella bioamrywiaeth ac i wneud ecosystemau yn fwy cydnerth. Byddant yn cael eu galluogi hefyd i adrodd am y camau y byddant wedi eu cymryd i gynnwys mesurau yn ymwneud â bioamrywiaeth mewn meysydd polisi, strategaethau neu fentrau eraill.

77. Y bwriad yw sicrhau manteision o ran integreiddio ar gyfer y cyrff hynny sy'n dod o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, a hynny drwy eu galluogi i adrodd ar hynt y gwaith o gyflawni'r ddyletswydd bioamrywiaeth yn yr adroddiadau y byddant yn eu paratoi

Mae hyn felly yn effeithio ar bob corff a ddaw o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015, gan gynnwys awdurdodau lleol.

E. Dywedsoch fod Cynllun Morol Cymru'n gorfod bod yn seiliedig ar bolisïau eraill Gweinidogion Cymru ac mae hynny fyddai'r cysylltiad rhwng y cynllun morol a'r datganiadau ardal a'r NNRP. A wnewch chi esbonio ble mae'r orfodaeth honno yn y gyfraith. Yn benodol, a oes amod yn Neddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009 sy'n gofyn am hynny? (Gweler RoP para 115).

Gweinidogion Cymru yw awdurdod cynllunio morol rhanbarthau glan-môr a môr mawr Cymru, hynny yn unol ag adran 50(2) o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir 2009 (MCAA). Yn ôl Adran 51(3)(a) yr MCAA, rhaid i awdurdod cynllunio morol baratoi a mabwysiadu cynllun morol yn unol ag Atodlen 6 o'r MCAA. Dywed paragraffau 9(1) a 9(2)(h) o Atodlen 6 fod gofyn i'r awdurdod cynllunio morol, wrth baratoi cynllun morol, ystyried unrhyw gynllun sydd wedi'i baratoi gan awdurdod cyhoeddus mewn cysylltiad â rheoli neu ddefnyddio'r môr neu'r arfordir neu adnoddau'r môr neu'r arfordir.

Hefyd, yn ôl y ddyletswydd ar awdurdodau cynllunio morol i gynhyrchu cynllun morol, yn adran 51(3)(b) y Ddeddf, mae angen i'r cynllun morol ddatgan polisïau ar ddatblygu cynaliadwy yn yr ardal dan sylw.

Yng Nghymru, disgrifir datblygu cynaliadwy yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'n golygu cadw at yr egwyddor datblygu cynaliadwy wrth arfer swyddogaethau, gan gynnwys y swyddogaeth o baratoi cynllun morol.

Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn cynnwys yr angen i wneud pethau mewn ffordd integredig – ac ystyried sut y gallai gweithgaredd gyfrannu at yr holl nodau llesiant ac at amcanion llesiant yr holl gyrrff a restrir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r gofyn hwn yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn golygu bod angen i Weinidogion Cymru ystyried eu polisïau eraill wrth baratoi Cynllun Morol Cymru, hynny er mwyn sicrhau eu bod yn mynd i'r afael â chynllunio morol ac â datblygu a chynnal polisi adnoddau naturiol yn yr un ffordd.

Bydd hynny'n cyflawni ein hymrwymiad yn ein Rhaglen Lywodraethu i reoli adnoddau naturiol Cymru mewn ffordd fwy integredig. Bydd y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol yn nodi'r blaenoriaethau cenedlaethol o ran rheoli adnoddau naturiol ac yn ategu'r fframwaith presennol o gynllunio tir a môr sy'n edrych yn fanylach ar y materion sydd ynghlwm wrth reoli adnoddau naturiol ar dir a môr. Bydd y Cynllun Morol Cenedlaethol felly yn canolbwyntio ar y fframwaith ar gyfer rheoli adnoddau morol Cymru yn gynaliadwy.

Bydd y datganiadau ardal yn crynhoi'r dystiolaeth leol, gan edrych yn arbennig ar y blaenoriaethau a nodir yn y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol a chan nodi'r risgiau a'r cyfleoedd sy'n bod yn yr ardal honno. Lle bo hynny'n berthnasol i'r blaenoriaethau yn y polisi cenedlaethol ac i'r ardal dan sylw, bydd datganiadau ardal yn edrych ar y rhyngwyneb rhwng aer, tir a môr ar y lefel leol.

Mae hynny'n golygu mai ffordd i roi polisïau cenedlaethol yn y Cynllun Morol Cenedlaethol a'r Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol ar waith yn lleol yw'r datganiadau ardal. Drwy hynny, sicrhau yn ymarferol bod ein tir a môr yn cael eu rheoli mewn ffordd gydgyssylltiedig.

F. Dywedsoch eich bod yn credu bod terfyn i faint y gellid ei gario ymlaen o'r gyllideb garbon. A fedrwch chi esbonio'r datganiad hwn [RoP para 223].

Dim ond 1% o'r gyllideb y mae Gweinidogion Cymru yn cael ei gario ymlaen. Rhaid i Weinidogion Cymru holi'r corff cynghori cyn cario unrhyw swm o'r gyllideb garbon ymlaen.

Er mwyn annog gweithredu buan i leihau allyriadau, nid yw'r Bil yn gosod terfyn ar faint o gredyd y gellid ei gael o weithredu'n fuan.

G. Dywedsoch fod y ddarpariaeth ynghylch gwahanu gwastraff yn ymdrin yn unig â gwastraff masnachol. Mae adran 66 yn cyfeirio at y 'gwastraff a reolir' a gesglir gan awdurdodau casglu gwastraff. A fedrwch esbonio a yw'r diffiniad o wastraff a reolir

yn cynnwys y gwastraff trefol a'r gwastraff domestig a gesglir gan awdurdodau lleol [RoP para 316].

Mae Adran 66 y Bil yn mewnosod darpariaeth yn Rhan II o Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990. Ceir diffiniad o wastraff a reolir yn adran 75(4) o Ddeddf 1990 ac mae'n cynnwys gwastraff domestig, masnachol a diwydiannol. Nid yw 'gwastraff trefol' (municipal waste) yn derm sy'n codi yn Neddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 ond mae'n arfer ei ddefnyddio i gyfeirio at wastraff sy'n cynnwys gwastraff domestig a pheth gwastraff masnachol. Mae gwastraff a reolir felly'n cynnwys y gwastraff trefol a domestig a gesglir gan awdurdodau lleol.

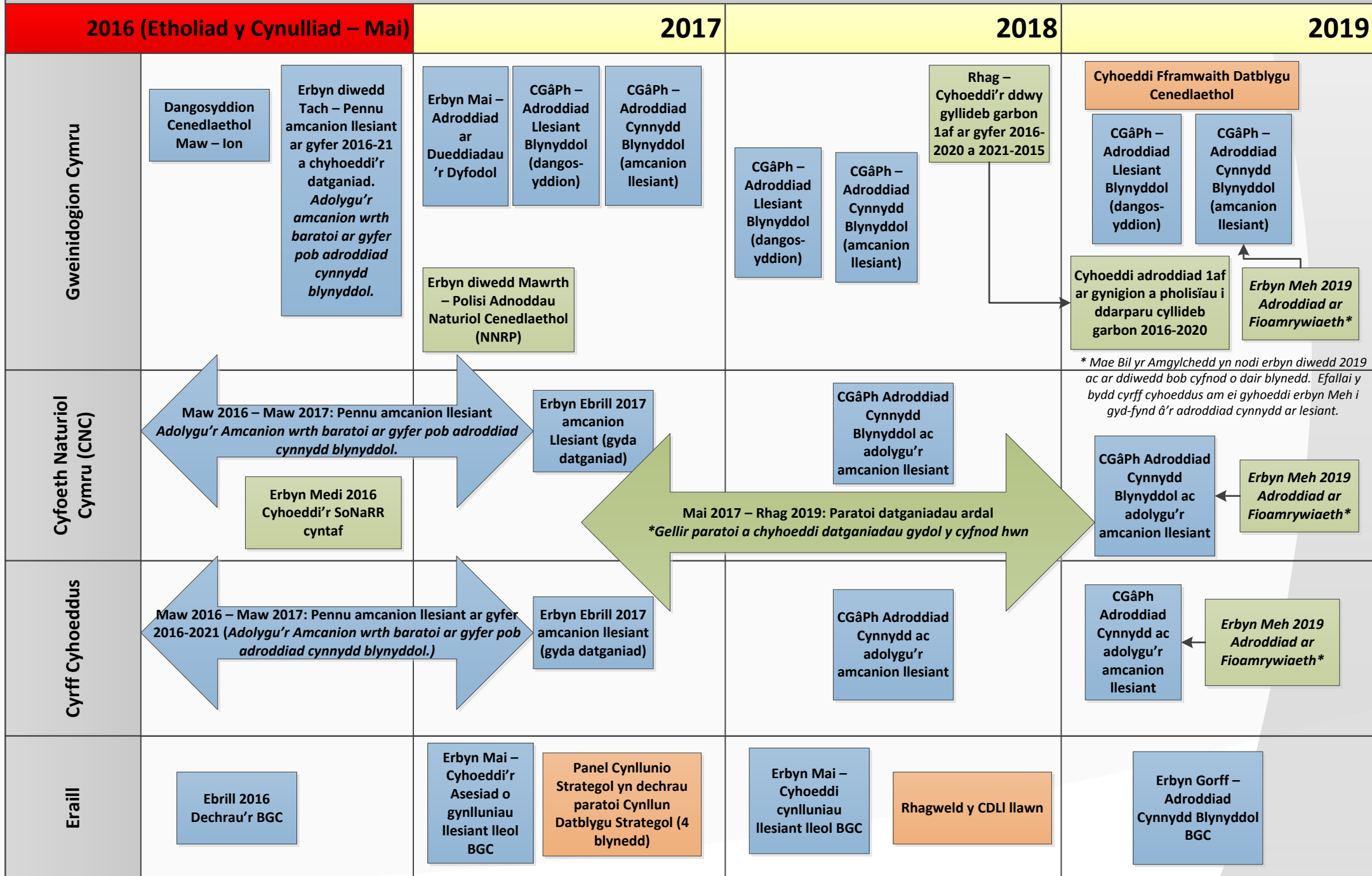
Mae Adran 45AA(4) Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 (a fewnosodwyd gan adran 66 y Bil) yn rhoi dyletswydd ar ddeiliaid eiddo yng Nghymru i roi gwastraff a reolir allan yn unol â'r gofynion gwahanu perthnasol a bennir gan Weinidogion Cymru. Nid yw'r ddyletswydd benodol hon yn gymwys i eiddo domestig; bydd yn effeithio ar eiddo busnes (e.e. masnachol) gan fwyaf, sef y rheini sy'n cynhyrchu gwastraff masnachol a diwydiannol.

Cysylltiadau rhwng deddfwriaeth – Bil yr Amgylchedd (Cymru), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a Deddf Cynllunio 2015

Allwedd: Bil yr Amgylchedd

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Deddf Gynllunio

Cysylltiadau rhwng deddfwriaeth – Bil yr Amgylchedd (Cymru), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a Deddf Cynllunio 2015

Allwedd: Bil yr Amgylchedd

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Deddf Gynllunio

	2020	2021 (Etholiad y Cynulliad – Mai)	2022	2023
Gweinidogion Cymru	<p>Erbyn Mai - Adroddiad Cynnydd Blynyddol - amcanion llesiant</p> <p>Rhag – cyhoeddi 3edd gyllideb garbon</p>	<p>Erbyn diwedd 2012 Cyhoeddi adroddiad ar gynigion a pholisïau i ddarparu cyllideb garbon 2021-2025</p> <p>Meh 2012–Ebrill 2022 – Adolygu NNRP</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol (amcanion llesiant)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>Erbyn Mai – Adroddiad ar Dueddiadau 'r Dyfodol</p> <p>Erbyn Meh 2022 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p> <p>Rhag – Gosod y datganiad terfynol ger bron y Cynulliad Cenedlaethol ar gyfer cyllideb 2016-2020</p> <p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol (amcanion llesiant)</p>	<p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol (amcanion llesiant)</p> <p>Diwedd Medi – Gosod ger bron y Cynulliad Cenedlaethol ymateb i adroddiad cynnydd y corff cynghori ar y newid yn yr hinsawdd</p>	
Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn diwedd 2020 Cyhoeddi'r ail SoNARR</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn diwedd Tach – Pennu amcanion llesiant ar gyfer 2021-2026</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn Meh 2022 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p> <p>Mai 2022 – Mai 2023 Os cafodd yr NNRP ei newid – adolygu datganiadau ardal *Gellir paratoi a chyhoeddi datganiadau gydol y cyfnod hwn</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p>
Cyrff Cyhoeddus	<p>Meh - Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn Meh 2022 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p> <p>* Mae Bil yr Amgylchedd yn nodi erbyn diwedd 2019 ac ar ddiwedd bob cyfnod o dair blynedd. Efallai y bydd cyrff cyhoeddus am ei gyhoeddi erbyn Meh i gyd-fynd â'r adroddiad cynnydd ar lesiant.</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p>
Eraill	<p>Erbyn Mai – Adroddiad Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol</p> <p>Erbyn Gorff Adroddiad cynnydd blynyddol BGC</p> <p>Erbyn Mai – Adroddiad AGW – Egwyddor Datblygu Cynaliadwy</p> <p>Cyn diwedd 2020 – Corff Cynghori ar y Newid yn yr Hinsawdd yn cyhoeddi adroddiad cynnydd</p>	<p>Mabwysiadu'r BGC</p> <p>Erbyn Gorff – adroddiadau cynnydd blynyddol BGC</p>	<p>Erbyn Gorff – adroddiadau cynnydd blynyddol BGC</p>	<p>Erbyn Mai - Cyhoeddi cynlluniau llesiant lleol BGC</p> <p>Meh – Corff Cynghori ar y Newid yn yr Hinsawdd yn cyhoeddi adroddiad ar y gyllideb 1af</p> <p>Erbyn Gorff – Adroddiad Cynnydd Blynyddol BGC</p>

Cysylltiadau rhwng deddfwriaeth – Bil yr Amgylchedd (Cymru), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a Deddf Cynllunio 2015

Allwedd: Bil yr Amgylchedd

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Deddf Gynllunio

	2024	2025	2026 (Etholiad y Cynulliad – Mai)
Gweinidogion Cymru	<p>Adolygiad pum mlynedd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol</p> <p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol - amcanion llesiant</p>	<p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol (amcanion llesiant)</p> <p>Erbyn Meh 2025 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p> <p>Erbyn Rhag – cyhoeddi 4ed Gyllideb Garbon</p>	<p>CGâPh – Adroddiad Llesiant Blynyddol (dangosyddion)</p> <p>CGâPh – Adroddiad Cynnydd Blynyddol (amcanion llesiant)</p> <p>Erbyn diwedd 2026 – Cyhoeddi adroddiad ar gynigion a pholisïau i ddarparu cyllideb garbon 2026-2030</p> <p>O Feh 2026 – Adolygu'r NNRP</p>
Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn Meh 2025 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p> <p>Erbyn diwedd 2025 Cyhoeddi trydydd SoNaRR</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd Blynyddol ac adolygu'r amcanion llesiant</p>
Cyrff Cyhoeddus	<p>CGâPh - Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p> <p>Erbyn Meh 2025 Adroddiad ar Fioamrywiaeth*</p>	<p>CGâPh Adroddiad Cynnydd ac adolygu'r amcanion llesiant</p>
Eraill	<p>Erbyn Mai – cyhoeddi cynllun llesiant lleol BGC</p> <p>Erbyn Gorff – adroddiad au cynnydd blynyddol BGC</p>	<p>Mai – Adroddiad AGW – Egwyddor Datblygu Cynaliadwy</p> <p>Erbyn Gorff – adroddiadau cynnydd blynyddol BGC</p>	<p>Erbyn Gorff – adroddiadau cynnydd blynyddol BGC</p>

* Mae Bil yr Amgylchedd yn nodi erbyn diwedd 2019 ac ar ddiwedd bob cyfnod o dair blynedd. Efallai y bydd cyrff cyhoeddus am ei gyhoeddi erbyn Meh i gyd-fynd â'r adroddiad cynnydd ar lesiant.

Datganiad o Fwriad y Polisi: Datganiadau Ardal

Bil yr Amgylchedd (Cymru) Rhan 1, Adran 10

Disgrifiad:

Mae Adran 10 Bil yr Amgylchedd (Cymru) yn rhoi dyletswydd ar Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) i gynhyrchu, cyhoeddi a gweithredu datganiadau ardal ac yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y datganiadau hynny. Mae pwrpas cyffredinol newydd CNC (a ddarperir yn adran 5) yn disgrifio sut y bydd gofyn i CNC baratoi datganiadau ardal. Yn ôl Adran 10, mae'n ofynnol i CNC:

- Baratoi a chyhoeddi datganiadau ar gyfer yr ardaloedd o Gymru y mae CNC yn ystyried eu bod yn briodol at ddiben hwyluso gweithrediad y polisi adnoddau naturiol cenedlaethol. Caiff CNC ddefnyddio'r datganiadau ardal at unrhyw ddiben arall wrth arfer ei swyddogaethau.
- Pennu o fewn datganiad ardal y blaenoriaethau, y risgiau a'r cyfleoedd ar gyfer rheoli cynaliadwy ar adnoddau naturiol y mae CNC yn ystyried bod angen ymdrin â hwy yn yr ardal honno a datgan sut y mae'n bwriadu ymdrin â hwy.
- cymryd y camau hynny y mae'n ymddangos iddo eu bod yn rhesymol ymarferol er mwyn gweithredu datganiad ardal ac annog eraill i gymryd camau o'r fath.
- Rhaid i CNC adolygu datganiadau ardal yn gyson a chaiff eu diwygio ar unrhyw adeg.
- Cyn cyhoeddi datganiad ardal, rhaid i CNC ystyried a ddylid ymgorffori cynllun, strategaeth neu ddogfen debyg arall yn y datganiad ardal, neu ymgorffori'r datganiad ardal mewn cynllun, strategaeth neu ddogfen debyg arall.

Bwriad y Polisi:

Ffrwyth y dull rheoli ar sail ardal yw'r datganiad ardal a chaiff ei gynhyrchu gan CNC gyda'r nod o **gyflawni un neu fwy o'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd a ddisgrifir yn y Polisi Adnoddau Naturiol Cenedlaethol (NNRP)**. I'r perwyl hwn, bydd CNC yn dod â'r holl dystiolaeth sydd ar gael ar lefel leol ynghyd gan nodi'r risgiau a'r cyfleoedd a geir yn yr ardal honno. Bydd y broses yn golygu ymgysylltu â rhanddeiliaid a chydweithio â chyrrff cyhoeddus perthnasol a sefydliadau eraill.

Amcan cynnal polisi'r NNRP ar lefel leol yw sicrhau yr ymdrinnir â'r blaenoriaethau a'r cyfleoedd a nodir yn yr NNRP, a'u cyflawni, ar y **raddfa briodol** – hynny yw, nid o fewn ffiniau ecolegol yn unig, ond o fewn ffiniau cymdeithasol, economaidd a diwylliannol hefyd.

Effaith fwriedig datganiad ardal yw darparu **sylyfaen integredig ac ystyrion o dystiolaeth er mwyn i CNC a chyrrff eraill allu cymryd camau priodol** i gyflawni blaenoriaethau a chyfleoedd yr NNRP mewn ffordd a fydd yn hyrwyddo **rheoli**

cynaliadwy ar adnoddau naturiol.

Daw â holl swyddogaethau CNC ynghyd; er enghraifft, o ran newid hinsawdd, dŵr, llifogydd, bioamrywiaeth, llygredd, gwastraff, coedwigaeth, tirwedd, mynediad a hamdden a'u hystyried i gyd gyda'i gilydd ar y lefel leol. Bydd hynny'n caniatáu i CNC **integreiddio a symleiddio** ei rôl a'i **gwneud yn fwy effeithiol**.

Mae datganiadau ardal yn **lleihau biwrocratiaeth** gan eu bod yn integreiddio cynlluniau a rhaglenni CNC gan roi dealltwriaeth well drwy hynny o werthoedd ein hadnoddau naturiol a'u cyfraniad at ein lles cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol. Bydd y trywydd hwn yn ein helpu i ddeall yn well eu pwysigrwydd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol.

Yn ogystal, gall CNC ddefnyddio datganiadau ardal i gyflawni unrhyw rai o'i swyddogaethau statudol. Hefyd, caiff **cyrff cyhoeddus** sydd hefyd yn aelodau o fwrdd gwasanaethau cyhoeddus gynnwys y blaenoriaethau neu'r cyfleoedd a nodir mewn datganiad ardal yn eu cynlluniau llesiant lleol.

Gallai CNC ofyn i gyrff eraill hefyd ei helpu i wireddu'r amcanion ar gyfer yr ardal (fel cwmnïau preifat, perchenogion tir a mudiadau amgylcheddol). Fodd bynnag, dim ond cyrff cyhoeddus a enwir yn y Bil fydd o dan ddyletswydd i helpu CNC.

Tystiolaeth o angen

Yn hanesyddol, mae adnoddau naturiol yng Nghymru wedi bod yn cael eu rheoli trwy fframwaith cyfreithiol o ddyletswyddau statudol a swyddogaethau rheoliadol amgylcheddol - fframweithiau adweithiol ac ar wahân (neilltuedig yn aml) sydd wedi esblygu'n raddol dros ddegawdau lawer a'u datblygu gan fwyaf fel ymateb i broblemau amgylcheddol penodol.

At hynny, mae'r dystiolaeth yn dangos bod ein hadnoddau naturiol yn colli eu gallu i ddarparu'r gwasanaethau yr ydym oll yn dibynnu arnynt. Er mwyn gallu parhau i elwa arnynt – a pheidio â lleihau gallu cenedlaethau'r dyfodol i fanteisio arnynt nhw hefyd – mae angen inni eu rheoli'n effeithiol er mwyn i Gymru allu datblygu'n gynaliadwy a gwneud y mwyaf o'n cyfraniad ar draws y Nodau Llesiant.

Yn unol ag Asesiad Ecosystemau Cenedlaethol y DU (UKNEA), trwy baratoi cynlluniau strategol wedi'u targedu fydd yn seiliedig ar wybodaeth integredig, bydd modd nodi'r risgiau tymor hir i adnoddau naturiol, fel y rheini a nodwyd yn yr UKNEA a'r Adroddiad ar Sefyllfa Byd Natur a lleihau'r risgiau hynny trwy wneud penderfyniadau gwell.

Roedd papur gwyrdd Cynnal Cymru Fyw a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2012 yn cynnwys cynigion ar gyfer datblygu cyd-destun gofodol clir ar gyfer rheoli adnoddau naturiol. Ar y lefel leol, gofynnai am farn pobl ynghylch sut orau i greu'r cysylltiadau rhwng cynlluniau a dynodiadau amgylcheddol lleol sy'n bod eisoes a nodi cyfleoedd a dulliau gweithio newydd er mwyn rhoi cyd-destun i benderfynwyr ynghylch defnyddio adnoddau naturiol.

Trwy'r broses ymgynghori, daeth y rhanddeiliaid i weld y byddai mynd ati mewn ffordd ddarniog i wneud penderfyniadau sy'n effeithio ar adnoddau naturiol yn golygu

y collid y manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sydd eu hangen. **Gofynnodd yr ymatebwyr i Lywodraeth Cymru ddatblygu dull mwy integredig a holistig o weithio** – a fyddai'n ymwreiddio egwyddorion y dull rheoli ar sail ecosystem. Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn cytuno â'r cysyniad o reoli adnoddau trwy gynllunio lleol, gan atseinio argymhellion cynharach Pwyllgor Cynaliadwyedd y Cynulliad i Weinidogion Cymru.

Datganiadau ardal yw'r cynnyrch a fydd yn galluogi CNC i reoli ar sail ardal.

Wrth ddefnyddio datganiadau ardal i roi blaenoriaethau ar waith, rhaid i CNC gymhwyso egwyddorion rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol a ddisgrifir yn Adran 4 y Bil. Bydd y datganiadau gyda'i gilydd yn cyflwyno tystiolaeth a gwybodaeth mewn fformat clir a chryno gan roi cyfrwng i ystyried yr ystod lawn o effeithiau a chyfleoedd a ddarperir gan wasanaethau'r ecosystem. Yn ymarferol, bydd hynny'n cynyddu'r cyfleoedd a gynigir inni gan y gwasanaethau y byddwn yn eu derbyn ac yn lleihau'r effeithiau ar wasanaethau lle gallai'r effeithiau leihau oes y gwasanaethau hynny.

Lleihau biwrocratiaeth

Nid bwriad y polisi yw gwneud y datganiadau ardal yn gynllun gweithredu ychwanegol. Bydd datganiadau ardal yn rhoi cyfle i CNC integreiddio, rhesymoli a symleiddio unrhyw gynlluniau, rhaglenni neu strategaethau lle bo gwneud hynny'n gyson â dyletswydd statudol. Ar hyn o bryd, ceir amrywiaeth o gylchoedd amser a chynllunio ar gyfer datblygu'r cynlluniau hyn a chynlluniau anstatudol, gyda'r rhan fwyaf heb gyd-fynd â'i gilydd. Rhagwelir y bydd y rhesymoli'n digwydd ar yr adegau pan fydd cynlluniau a strategaethau unigol yn cael eu hailasesu. Mater i CNC fydd penderfynu sut i gyfnewid y cynlluniau amrywiol sy'n bodoli ar hyn o bryd ar gyfer rheoli adnoddau naturiol ar lefel leol.

Cwmpas y Datganiadau Ardal

Y nod yn y pen draw yw bod yna ddatganiad ardal ar gyfer pob rhan o dir ac arfordir Cymru.

Nid wy'n fwriad cynnig unrhyw amserlen ar wyneb y Bil, hynny er mwyn sicrhau bod CNC yn cael digon o amser i roi'r ddeddfwriaeth ar waith yn effeithiol ac oherwydd efallai y bydd angen cyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn yr NNRP ar gyfer rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol mewn mannau penodol. Byddai'n rhoi amser hefyd i CNC ymgysylltu a chasglu'r holl dystiolaeth angenrheidiol i sicrhau bod y datganiadau ardal yn ateb y gofyn.

Fodd bynnag, yn ystod pob prif adolygiad, bydd gofyn i Weinidogion Cymru a CNC ystyried i faint o dir neu arfordir Cymru sydd heb ddatganiadau ardal. Hefyd, gallai Gweinidogion Cymru ddewis cynnig amserlen i CNC ynghylch paratoi datganiadau ardal ar draws Cymru.

Nid yw'n fwriad i'r fframwaith sy'n cael ei greu gan y Bil hwn gymryd lle'r fframwaith sydd newydd ei sefydlu ar gyfer yr amgylchedd morol. Bydd yn ei ategu serch hynny i sicrhau bod yr adnoddau naturiol sydd ar y tir ac yn y môr yn cael eu rheoli mewn ffordd integredig. Wrth bennu'r blaenoriaethau cenedlaethol o ran rheolaeth

gynaliadwy ar yr holl adnoddau naturiol – ein haer, dŵr, tir a môr – byddwn yn troi at y Cynllun Morol Cenedlaethol fel y cyfrwng i reoli ein hadnoddau morol mewn ffordd gynaliadwy, a bydd yn adlewyrchu cyd-destun y dull rheoli ar sail ecosystem ar gyfer moroedd Cymru.

Wrth wneud hynny, bydd CNC yn dod â'r holl dystiolaeth sydd ar gael ar lefel leol ynghyd ac yn nodi'r risgiau a'r cyfleoedd yn yr ardal honno. Gallai hynny gynnwys tystiolaeth o Gynllun Morol Cenedlaethol Cymru.

Bydd hyn yn sicrhau bod y tir a'r môr i bob pwrpas ymarferol yn cael eu cyd-reoli. Lle bo hynny'n berthnasol i'r blaenoriaethau yn yr NNRP ac i'r ardal dan sylw, bydd y datganiadau ardal yn edrych ar y gyd-berthynas rhwng aer, tir a môr ar lefel leol.

Y gyd-berthynas â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

O dan y Bil, bydd gofyn i **Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus**, a sefydlir o dan Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 **ystyried unrhyw ddatganiadau ardal** (yn eu hardal) wrth baratoi **asesiadau llesiant lleol**. Efallai y bydd gofyn i Fyrddau ystyried mwy nag un datganiad ardal gan y bydd y raddfa weithredu briodol o fewn datganiad ardal yn dibynnu ar ffactorau ecolegol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol ac efallai na fyddent o'r herwydd wastad yn cyfateb i ffiniau gweinyddol y Byrddau. Hefyd, bydd datganiadau ardal yn darparu'r dystiolaeth i gefnogi **penderfyniadau cynllunio** rheoleiddio a datblygu trwy bennu'r blaenoriaethau, y cyfleoedd a'r heriau ar lefel leol ar gyfer rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy.

Bydd gofyn i gyrff cyhoeddus o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 baratoi adroddiad bob blwyddyn ar hynt eu gwaith ar gyfer bodloni eu nodau llesiant. Mae'n fwriad i ddatganiad ardal helpu corff cyhoeddus i gyflawni ei nodau a'i amcanion llesiant a chynyddu ei gyfraniad at hynny trwy roi gwybodaeth am y cyfleoedd sydd ar gael a'r risgiau sydd angen eu rheoli er mwyn rheoli adnoddau naturiol mewn ffordd gynaliadwy yn yr ardal dan sylw.

Mae Bil yr Amgylchedd (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol i CNC hybu datganiad ardal a chydweithredu a chydweithio at ei baratoi. Fel y dywedir uchod, bydd datganiad ardal yn ffynhonnell gwybodaeth a thystiolaeth ynghylch y camau y bydd angen i gyrff cyhoeddus eraill eu cymryd, a bydd yn nodi'r prif chwaraewyr, fel perchenogion tir, fyddai'n hwyluso'r gweithredu. Yn ogystal, rhaid i gyrff cyhoeddus (fel y'u diffinnir gan Adran 11 y Bil), o gael cais gan CNC, helpu CNC i baratoi datganiadau ardal (rhoi gwybodaeth neu gymorth arall i CNC).

Arweiniad

Gall Gweinidogion Cymru roi arweiniad i CNC ar gynnwys neu ffurf datganiad ardal. Gallai Gweinidogion Cymru roi arweiniad hefyd ar sut y gallai gyrff cyhoeddus helpu i roi datganiad ardal ar waith.

Adolygiad ar ôl gweithredu rheoliadau Codi Tâl am Fagiau Siopa Untro yng Nghymru: Adroddiad ar y casgliadau sy'n dod i'r amlwg

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Crynodeb o'r ymchwil

Rhif ymchwil cymdeithasol: 2015-48

www.llyw.cymru

Drwy Reoliadau Codi Tâl am Fagiau Siopa Untro (Cymru) 2010, cyflwynwyd tâl sylfaenol o 5 ceiniog am bob bag siopa untro, yn y man gwerthu, sef mewn siopau ac wrth ddefnyddio dulliau gwerthu o bell, o fis Hydref 2011 ymlaen.

Mae'r bwletin hwn yn cyflwyno'r casgliadau sy'n dod i'r amlwg o'r adolygiad a gynhaliwyd ar ôl gweithredu rheoliadau codi tâl am fagiau siopa untro.

Er mwyn cyfrannu at ddatblygiadau'n ymwneud â'r tâl yng Nghymru yn y dyfodol, mae'r astudiaeth yn ystyried effaith y tâl ar ddefnyddwyr, busnesau a'r amgylchedd, ac effaith y cytundeb gwirfoddol â gwerthwyr i roi'r enillion net i achosion da.

Y prif bwyntiau:

Rhwng mis Hydref 2011 a mis Hydref 2014, daeth y canlynol i'r amlwg:

- Mae'r adolygiad yn amcangyfrif y bu gostyngiad o 71% yn nifer y bagiau siopa untro a ddefnyddiwyd.
- Mae cynnydd yn nifer y 'bagiau am oes' a ddefnyddir a bagiau eraill y gellir eu hailddefnyddio yn golygu y bu gostyngiad cyffredinol o 57% yn nifer yr **holl fagiau** a ddefnyddiwyd.
- Cynyddodd cefnogaeth defnyddwyr i'r tâl; roedd llai na dau draean (61%) o'i blaid cyn cyflwyno'r tâl yn 2011, ond roedd ychydig o dan dri chwarter (74%) o'i blaid erbyn 2014.
- blith y gwerthwyr a oedd yn codi tâl am eu bagiau, dywedodd y mwyafrif (87%) fod y tâl am fagiau siopa untro naill ai wedi cael effaith ffafriol ar eu busnes neu nid oedd wedi effeithio dim arno. Dim ond 13% oedd yn credu bod y tâl wedi cael effaith niweidiol ar eu busnes.
- Buddion net y tâl am fagiau siopa untro oedd rhwng £28 miliwn a £32 miliwn.
- Drwy godi tâl o 5c am fagiau siopa untro, amcangyfrifir bod rhwng £17 miliwn a £22 miliwn ychwanegol wedi'i roi i achosion da.
- ganlyniad i'r arian a roddwyd i achosion da, amcangyfrifir bod buddion cymdeithasol o rhwng £27 miliwn a £35 miliwn wedi'u sicrhau a hynny ar ffurf buddion i'r amgylchedd, iechyd a chyflogaeth.

Y cefndir

Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i gyflwyno tâl am fagiau siopa untro a hynny er mwyn lleihau'r nifer a ddefnyddir a'r effeithiau cysylltiedig ar yr amgylchedd. Drwy Reoliadau Codi Tâl am Fagiau Untro (Cymru) 2010, cyflwynwyd tâl sylfaenol o 5 ceiniog am bob bag siopa untro, yn y man gwerthu, sef mewn siopau ac wrth ddefnyddio dulliau gwerthu o bell, o fis Hydref 2011 ymlaen.

Nodau ac amcanion yr astudiaeth

Nod cyffredinol y prosiect hwn oedd cynnal adolygiad ar ôl gweithredu'r tâl am fagiau siopa untro. O fewn y nod cyffredinol hwn, amcanion y prosiect oedd asesu:

- Yr effaith y mae'r tâl wedi'i chael ar ddefnyddio bagiau siopa untro ac ymddygiad cysylltiedig defnyddwyr yng Nghymru;
- r effaith y mae'r tâl wedi'i chael ar fusnesau yng Nghymru;
- I ba raddau y mae'r cytundeb gwirfoddol â gwerthwyr wedi llwyddo i'w hannog i roi enillion net y tâl i achosion da;
- I ba raddau y mae'r tâl wedi lleihau nifer y bagiau untro sy'n cael eu taflu fel sbwriel;
- Buddion economaidd y tâl.

Y dulliau

- Roedd yr astudiaeth yn cynnwys:
- adolygiad o lenyddiaeth;
- arolwg dros y ffôn gyda 1,011 o ddefnyddwyr;
- arolwg dros y ffôn gyda 504 o werthwyr;
- grŵp ffocws ynghyd â thrafodaethau lled strwythuredig unigol â gwerthwyr; a
- trafodaethau lled strwythuredig unigol â chynhyrchwyr a dosbarthwyr.
- Cynhaliwyd yr astudiaeth rhwng mis Gorffennaf 2014 a mis Ebrill 2015.

Casgliadau manwl

Gwerthwyr

O blith y gwerthwyr a oedd yn codi tâl am eu bagiau, dywedodd y mwyafrif (87%) fod y tâl am fagiau siopa untro naill ai wedi cael effaith ffafriol ar eu busnes neu nid oedd wedi effeithio dim arno. Dim ond 13% oedd yn credu bod y tâl wedi cael effaith niweidiol ar eu busnes. Roedd ychydig o dan dri chwarter o'r gwerthwyr sy'n codi tâl am fagiau (74%) am weld y tâl yn parhau, er i 14% arall ddweud '*yr hoffent weld rhai newidiadau*'. Prin 10% oedd am weld 'y tâl yn cael ei ddileu'.

Roedd y sylwadau a gafwyd gan grwpiau ffocws y gwerthwyr hefyd yn dangos eu bod, at ei gilydd, o blaid y tâl, a dywedodd nifer o werthwyr fod eu costau busnes wedi gostwng o ganlyniad i'r tâl gan fod llai o fagiau'n cael eu prynu.

Dywedodd y gwerthwyr hefyd mai cymharol ychydig o amser roeddent wedi'i dreulio'n gweinyddu'r tâl yn ystod y flwyddyn flaenorol. Dywedodd dros hanner y gwerthwyr (58%) nad oeddent wedi treulio dim amser ychwanegol yn gweinyddu'r tâl yn ystod y flwyddyn flaenorol, a dywedodd ychydig dros chwarter (27%) eu bod wedi treulio un diwrnod neu lai yn gwneud hynny; dywedodd 5% ohonynt eu bod wedi treulio dros un diwrnod yn gweinyddu'r tâl.

Gofynnwyd i'r rhai a ymatebodd i arolwg y gwerthwyr amcangyfrif cost y tâl i'w busnes. Awgryma'r casgliadau fod y gost, drwy Gymru, o weinyddu'r tâl am fagiau siopa untro, at ei gilydd, yn llai na £180,000 y flwyddyn.

Defnyddwyr

Gofynnwyd i'r defnyddwyr a oeddent o blaid neu yn erbyn y tâl. Roedd y mwyafrif o'i blaid. Ymhlith defnyddwyr, mae cefnogaeth i'r tâl wedi cynyddu o lai na dau draean (61%) cyn cyflwyno'r tâl yn 2011, i ychydig llai na thri chwarter (74%) yn 2014.

Mae cefnogaeth defnyddwyr i'r tâl hefyd i'w weld yn y ffaith bod 42% yn dweud eu bod yn cymryd llai o fagiau siopa untro ers cyflwyno'r tâl a bod dros draean ohonynt (35%) yn dweud eu bod wedi rhoi'r gorau i gymryd bagiau siopa untro'n gyfan gwbl.

Dangosodd yr adolygiad fod y duedd i ddefnyddio bagiau siopa untro'n amrywio'n ôl natur y siopa. Wrth holi defnyddwyr am y tro diwethaf y buont yn siopa am wahanol eitemau, roedd y nifer fwyaf (78%) wedi defnyddio bagiau siopa untro pan oeddent yn prynu bwyd parod o'i gymharu â 36% a'u defnyddiodd pan oeddent yn prynu eitemau heblaw bwyd, 29% pan oeddent yn prynu bwyd 'ychwanegol' (29%) ac 17% pan oeddent yn siopa yn yr archfarchnad.

Cynhyrchwyr a dosbarthwyr

Gofynnwyd i'r gwerthwyr pwy oedd yn cyflenwi eu bagiau siopa untro. Holwyd pump o'r deg prif gyflenwr a nodwyd ynghylch effaith y tâl arnyn nhw. Yn ôl sylwadau'r cynhyrchwyr, ymddengys bod y tâl wedi cael effaith niweidiol ar fusnesau'r cyflenwyr llai a nododd ostyngiad mewn gwerthiant yn gyffredinol.

Achosion da

Nid oes unrhyw ddyletswydd statudol ar werthwyr i roi'r arian a gânt am y bagiau siopa untro i achosion da, ond mae hyn yn rhan o gytundeb gwirfoddol a ddatblygodd Llywodraeth Cymru ar gyfer gwerthwyr.

- Mae'r cytundeb gwirfoddol hwn yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:
- Caiff yr enillion net eu rhoi i achosion da, ac os yw'n bosibl, bydd hynny o fudd i Gymru.
- Bydd yr enillion net yn gymorth ychwanegol i achosion da, a hynny'n ychwanegol at unrhyw drefniadau sydd ar waith eisoes.
- Os oes gan werthwyr dros 10 o weithwyr amser llawn, bydd copi o'u record neu ddolen ati'n cael ei rhoi i Lywodraeth Cymru pan gaiff ei chyhoeddi, a hynny at ddibenion monitro.
- Os oes gan werthwyr lai na 10 gweithiwr amser llawn, bydd datganiad yn cael ei baratoi a fydd

yn cynnwys enw'r achos(ion) da y cyfrannwyd atynt.

O'r gwerthwyr a oedd yn codi tâl am fagiau untro, dywedodd 78% eu bod yn rhoi eu henillion net i gyd i achosion da; dywedodd 9% arall eu bod yn rhoi cyfran o'u henillion net i achosion da a dywedodd 6% na wyddent pa gyfran o'u henillion net roeddent yn ei rhoi i achosion da. Dywedodd llai nag 1 o bob 10 o werthwyr nad oeddent yn rhoi eu henillion net i achosion da a gwrthododd 1% ateb y cwestiwn.

Roedd yr arolwg o ddefnyddwyr yn awgrymu bod rhywfaint o ddryswch ynghylch y tâl a godwyd am fagiau siopa untro a sut y dylid defnyddio'r enillion cysylltiedig. Roedd hanner y defnyddwyr (50%) a holwyd yn credu bod gwerthwyr yn rhoi'r arian i achosion da, dywedodd traean (30%) nad oeddent yn gwybod beth oedd yn digwydd i'r tâl; roedd y gweddill yn credu bod Llywodraeth Cymru yn cael y tâl (7%), bod y gwerthwyr yn ei gadw (6%), bod y tâl yn cael ei roi i'r awdurdod lleol (2%) a chafwyd esboniadau amrywiol eraill hefyd (2%).

Sbwriel

Yn yr astudiaeth hon, defnyddiwyd arolygon defnyddwyr a gwerthwyr i asesu effaith y tâl ar sbwriel. Dywedodd mwyafrif y gwerthwyr na fu unrhyw newid ym maint y sbwriel a oedd i'w weld o amgylch eu heiddo (78%). Fodd bynnag, pan ofynnwyd iddynt i ba raddau roeddent yn cytuno â set o osodiadau, cytunodd dros hanner ohonynt (59%) fod y tâl wedi helpu i leihau sbwriel a chytunodd dau draean (66%) o ddefnyddwyr fod y tâl wedi helpu i leihau sbwriel yn ardal yr awdurdod lleol.

Mae'n bosibl bod y gwahaniaeth rhwng ymateb y gwerthwyr a'r defnyddwyr i'w briodoli i'r gwahaniaeth yn y modd y cafodd y cwestiynau eu geirio. Roedd y cwestiwn i'r gwerthwyr wedi'i gyfyngu i'w heiddo'u hunain ond gellid dehongli'r cwestiwn i'r defnyddwyr i olygu ardal ehangach.

Defnyddio bagiau siopa untro

Mae'r adolygiad hwn yn amcangyfrif bod gostyngiad o 71% yn nifer y bagiau siopa untro a ddefnyddiwyd ers cyflwyno'r tâl (2011 - 2014).

Fodd bynnag, mae'r gwaith a wnaed gan Raglen Weithredu'r Cynllun Gwastraff ac Adnoddau ar gyfer archfarchnadoedd Cymru yn dangos gostyngiad o 78% yn nifer y bagiau siopa untro a ddefnyddiwyd. Mae'r gwahaniaeth rhwng y ddau arolwg i'w briodoli i'r ffaith bod gwerthwyr nad ydynt yn archfarchnadoedd wedi'u cynnwys yn yr adolygiad hwn.

Mae'r cynnydd yn nifer y 'bagiau am oes' a bagiau tebyg a brynwyd ac a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod dan sylw yn golygu y bu gostyngiad cyffredinol o 57% yn nifer yr **holl fagiau** a ddefnyddiwyd.

Y camau nesaf / cyhoeddiadau yn y dyfodol

Mae'r bwletin hwn yn cyflwyno'r casgliadau sy'n dod i'r amlwg o'r adolygiad. Rhagwelir y caiff yr adroddiad gwerthuso llawn ei gyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru yn ystod Hydref 2015. .

Sylwadau'r ymchwilyr, ac nid sylwadau Llywodraeth Cymru, o reidrwydd, a gyflwynir yn yr adroddiad hwn

Cyswllt:

Rebecca Sarasin
Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi
Llywodraeth Cymru
Caerdydd
CF10 3NQ

Ebost: rebecca.sarasin@wales.gsi.gov.uk

Ymchwil Cymdeithasol Llywodraeth Cymru
Awst 2015

ISBN: 978-1-4734-4628-1
Gwerthuso Codi Tâl ar Fagiau Siopa Untro
yng Nghymru: Adroddiad ar Ganfyddiadau
Newydd

© Hawlfraint y Goron 2015

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan Drwydded Llywodraeth Agored v3.0, oni nodir yn wahanol.

<http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/>